

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De eade[m] Natiui[tate] d[omi]ni Sermo. iii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

De Natiuitate dñi

nt romane subūgatē intrantū senatū pla-
cuit vt eū pio deo colere vellent. Prudēs
autē imperator: se mortale intelligēs: im-
mortalitatis nomē sibi noluit vlturpare.
Ad illoꝝ ꝑo importunam instantiaz Sib-
yllam ꝑphetissam aduocat: scire volens
ꝑ eius oracula: si in mundo maior eo na-
sceretur aliquādo. Qm̄ ergo in die Na-
tiuitatis domini consiliū sup hac re con-
uocasset et sibylla sola in cēnā iperato-
ris oraculis inlisteret: in die media circu-
lus aure⁹ apparuit circa soles: ⁊ in medio
virgo pulcherrima puerum gestans in gre-
mio: Tunc Sibylla hec celi ostendit.
Eunqꝫ imperator ad talem visionē pluri-
mū miraret: audiuit vocem dicentē sibi:
Hec est ara celi. Dixitqꝫ ei Sibylla: Hic
puer maior te est: et ideo ipm̄ adora. Eadē
camera in honore beate Marie dedicata
est. Unde vsqꝫ hodie dicit Sancta ma-
ria de ara celi. Intelligēs igitur imperator
qꝫ hic puer maior se erat: ei thura obrulit:
et deus de cetero vocari recusauit. De ter-
tio sicut dicit Orosius: Octauiani tpe ꝛc.
Un̄ postqꝫ Elate. ix. dicit: est: Parvulus
nat⁹ est nobis ꝛc. Sequit: Et fact⁹ est ꝑn-
cipatus sup humer⁹ eius ⁊ vocabit nomē
eius admirabilis de⁹ ꝛc. Multiplicabit
eius imperiū ꝛc.

Pro tertio. Audistis ꝛc. Si q̄ tantū
se humiliavit ꝑ nobis. Pēlate q̄sbu-
milit debem⁹ sibi seruire ⁊ hoc festū deuo-
te celebrare. Forte dicit: Sic facim⁹: au-
dim⁹ missas ⁊ imones: deū oram⁹: ad ec-
clesiam ꝑuenim⁹: lz q̄nqꝫ peccem⁹. Audi-
te: habet de ꝑe. di. v. Frēs vno ꝑcō moꝝ-
tali demeret vita etna/ etiā q̄rēt fiāt aliū-
de bona/ q̄ fiūt in mortali/ nō sunt vera bo-
na q̄ ad rōez meriti s̄ sūt sicut falsa mone-
ta. Lex ē dī. Qui falsificat monetā ꝑri-
ꝑis dign⁹ est adustioe. Et de falsa mone-
ta. L. ii. j. Et q̄ falsificat monetā ciuitatis
punit capite. L. eo. rē. Pone casum: ⁊ ap-
plica Notādo qꝫ orōnes ⁊ alie bone opa-
tiones sunt moneta ꝑ quā possum⁹ vitaz
eternā hēre sed illa est falsa moneta q̄ ca-
ret sigillo siue forma charitatis: sicut est in
eis q̄ sunt in peccato mortali. Un̄ Aug⁹.
Ubi nō ē charitas: qd ē qd possit adesse.

De eadē Natiuitate dñi Sermo. iij.

Aduimini

Iꝛc. Qui cū sit splendor
glie et figura sube ei⁹ ꝑo-
tantqꝫ om̄ia verbo ꝑtu-
tis filie: purgatioꝝ ꝑcōꝝ faciens sedet ad
dexterā maiestatis in excelsis. Heb. j. Cō-
sideratio istoꝝ verboꝝ nos multū hortat
ri debet vt induamur dñm q̄ vicz est splē-
dor glie ⁊ figura substātie eius. In quib⁹
verbis notāde sunt tres venerāde ꝑdicio-
nes de chō: vicz Incomprehensibil magni-
ficentia. q̄ cū sit splēdor glie ⁊ figura sube
eius: Inexplicabil ꝑotentia: ꝑortāsqꝫ oīa
verbo virtutis sue. Inestimabil bentuo-
lentia: purgatioꝝ ꝑcōꝝ faciens. De ꝑnto
Joā. x. Ego et pater vnus sum⁹. Ad h̄ ē
spectat qd in fine ꝑtēmat⁹ dicit: sedet ad
dexterā maiestatis in excelsis. De scōdo Jo.
j. Quia ꝑ ipm̄ facta sūt. Et ꝑs. Quis loqꝫ-
tur potētas dñi. De tertio Jo. j. Ecce a-
gnus dei: ecce qui tollit ꝑcā mundi.

Aduimini ꝛc.

Pro ꝑmo. An in christo sint due filia-
tiones. Q̄ sic: in chō est duplex ge-
neratio. Cōtra. Filiatio est ꝑꝑietas ꝑfo-
nalis: in chō aut̄ tm̄ est vna ꝑsona: Res-
pondet Scotus in. iij. di. viij. In christo
est vna filiatio ad patrē: ⁊ alia ad matrem:
et vtraqꝫ realis. ꝑmū ꝑbo. Filiatio est
habitudō ꝑducti naturaliter similis ꝑro-
ducti in natura intellectuali. In hac de-
scriptioe nihil ꝑ se et ꝑmo respicit ꝑꝑosi-
tū nisi rōe ꝑductōis passiue: s̄ ꝑducto ꝑas-
siua plurificat ad plurificatioꝝ natāꝝ actu-
aliter existentiaz ⁊ acceptaz ꝑ generatio-
nes plures: q̄ et filiatio. et sic ꝑꝑ ex funda-
mētis pluralitas filiationū. Patz etiā ex
terminis: qz ad duos terminos nō potest
esse eadē relatio. Scōm vicz qꝫ vtraqꝫ sit
realis. Patz satis de eterna. De tꝑali aut̄
sic ostēdit: qz illa rōe ē real⁹ ꝑꝑect naturā
extremoz sine actu itellect⁹. Posita autē
mre gñante ⁊ supposito hūce istā naturā ꝑ
gñationē: ex natā extremoz sine actu itel-
lect⁹: seq̄t h̄ filiatio sic ibi m̄ortas: S̄ q̄
reret aliqs: An tꝑs ꝑꝑ resurrectōꝝ sit fili⁹
marie eadē rōne q̄ an: siue eadē filiatōe q̄
ꝑus. Et dicendum qꝫ sic: quia filiatio non
fundatur sup existentiam nature accepte

generatione non ut interrupta sed absoluta. Et ideo quicunque ista existentia est eadem et ad idem extremum eadem est filiationis: et actio illa que redit fundamentum et relatio: licet alia relatio assit ratione resurrectionis. Hec ex seculo. **P**ro fundamento. Cum beata virgo sit realiter mater domini non dubium quin christus sit filius eius: quoniam ut ait Aristoteles in posthumeis. Relatio na posita se ponit. Certissimum est autem quod ab eterno ipse est filius dei. Unde aliam in antichristi. Filius est a patre deo deus unus et idem. principium de principio: de lumine lumen. Cum ergo querit. An in christo. etc. Dicuntur. v. s. p. Ex qua concludit deuotam contemplatione sue humilitatis inexplicabilis quoniam ipse sumus deus dum voluit fieri filius seruator suorum et nos a diaboli seruitute liberaret. Joannis. viij. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis. Audite o peccatores serui diaboli vos fornicarij: vsurarij: fraudulenti etc. Non potestis ab hac seruitute aliter liberari: nisi per filium dei. Redite ergo ad deum et consequi valeatis libertatem. **F**igura huius liberationis habet Iudam. xij. ubi de Sansone dicitur. Angelus misericordie sue. Erat nazareus dei ab infamia sua et ex matris utero: et ipse incipit liberare populum israel de manu philistinorum. De quo etiam dicitur Iudam. xvj. quod moriens interfecit principem et magnam multitudinem philistinorum. Spiritu sancto Sanson interpretatur sol fortis: vel sol eorum: et signat christum: philistinum interpretatur cadentes et per eos signat demones. Ex parte et applica. Si volueritis autem liberatam datam a christo obtinere: Audite quod ipse dicit Jo. viij. Si manseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis et cognoscetis veritatem et veritas liberabit vos.

Pro secundo. In precedenti. etc. Hinc de tertia que est contemplatio sperande vilitatis ubi erunt due considerationes

Prima est consideratio declaratiue distinctionis.

Scunda preparatiue seu dispositiue conditionis. **H**ic autem dicendum de prima ubi est consideranda conditio multiplicis vilitatis ex domini natiuitate puenientis. Est autem triplex huiusmodi beneficium. **P**rimum est beneficium pacificatiue reconciliatiouis.

Secundum est beneficium illuminatiue instructionis. **T**ertium est beneficium deificatiue filiationis.

Primum igitur etc. In cuius mysterium natus est dominus ipse pacis: et statim ipso nato cantauerunt angeli. Gloria in excelsis deo. Et in terra pax hominibus bone voluntatis. Unde phil. ij. Ipse est pax nostra qui fecit utraq; vnum. **S**ecundum est beneficium illuminatiue instructionis. In cuius mysterium illa illuminata est. Lu. ij. Claritas dei circumfulsit illos. Et ipse dominus Jo. viij. Ego sum lux mundi qui sequor me etc. Quante tenebre erant in mundo ante huiusmodi lucis aduentum. Esa. ix. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam hinc in re. viii. mor. lux orta est eis. Sed heu nunc dicere possumus illud Jo. ij. venit lux in mundum et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. **T**ertium est beneficium deificatiue filiationis. Aug. Deus factus est homo ut homo fieret deus. Jo. j. Quoties autem receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Et. j. Jo. ij. Videte qualem charitatem dedit nobis deus ut filij dei nosemur et simus. Hec et alia innumerabilia beneficia que nobis ex christi natiuitate pueniunt: horum nos ad hanc solennitatem cum omni deuotione et leticia spirituali celebranda. **E**xemplum legitur in libro petri cluniacensis quod in nocte natiuitatis domini cuidam deuoto monacho vigilante seculo hugoni abbi cluniacensi apparuit beata virgo tenens filium in gremio et colludens cum eo. Qui filius? Mater dulcissima quanta est leticia hominibus de natiuitate mea in qua vite innocentia: doctrine affluentia: miraculorum frequentia sacramentorum celestium preeminentia gratis eis dedi. Et contra quanto dolore et inuidia cruciat diabolus videns deum incarnatum. Quante est consolatiouis contemplatio diuine natiuitatis. **E**xemplum legitur quod cum muliere quedam lubrica ad cor candem redisset: de venia quam desperabat. Nam cogitans de iudicio videbat se esse ream. De inferno reputabatur esse ibi iuste crucianda: cogitans de paradiso sciebat se esse imundam. De passione reputabat se esse ingrata. Cogitans vero de christi infantia: cogitauit quod pueri deus facili placant. Christum ergo per suam infantiam adiurauit et voce de sua venia audire meruit. Gaudeamus ergo: domini saluatoris infantiam et natiuitatem venerantes. Leo papa in ser. Saluator noster bodie dilectissimus

De natiuitate domini

mi natus est gaudemus. Neq; em locū
fas est esse tristicie vbi natus est vite.

Pro tertio. Audistis rē. Cauete ne
per negligentiam aut maliciā vram
tantis proueniunt beneficijs. Notate qd di.
Ca. de iudicijs. l. vi. Iuste puat vnusq; qd
eo extra qd agit. Pone casus de eo qd agit
et peccat ptra repū. Natū enim vtilitate
reipu. p mortē vel exiliū. Expone r appli
ca. Videte ergo ne agatis ptra bonū pa/
cis p dissensioēs / discordias / rodia vlt; hu
lusmodi ne agatis ptra bonū lucas spūal
tam doctrine q; exēploꝝ. quā quidē lu
cē attulit ch̄s. Videte insup ne irreuerē
tiā r iniuriā faciatis patri celesti q; sic p/
uabimini beneficio pacis r filiationis. j.
Reg. ij. Qui me p̄tinent erūt ignobiles

De natiuitate dñi. Sermo. iij.

Aduimini

Ad uerū magis qd erit oi po/
pulo q; nat? est vobis hodie saluator: mū
di q; ch̄s dñs. Luc. ij. Et induamur do
minū horant p̄ba angeli. di. Euāgelizo
rē. Vbi tria circa natiuitatē sūt p̄sideran
da: vitz Amplexanda iocunditas. Euā
gelizo vob rē. Desiderāda vtilitas: q; ma
tus est rē. Veneranda nobilitas. Qui est
ch̄s rē. De p̄mo act. vij. Factū est gau/
diū magnū in illa citate. De scdo. Esa. ix.
Filius datus est nobis. De t̄tio. Joā. vj.
Nos cognouimus r credimus: q; tu es
filius dei.

Aduimini rē. Pro p̄mo. An ch̄s
sit filius naturalis rōne vtriusq; nat?
Q; nō. q; em ch̄s s̄t filius p̄ginis h̄uit
dignatiōis r gr̄e: nō est fili? ei? natura
lis. Rūdet bon. in. iij. distin. vij. Penes
vtrāq; natiuitatē ch̄s est fili? naturalis
Ratio q; vtrāq; natiuitas p̄sistit in p̄du
ctiōe similis ex simili fm p̄ueniētā in na/
tura: nō fatendū est ch̄m eē filiū naturalē
virginis. Cū aut d̄r q; hoc fuit dignatio/
nis r gr̄e: Dicēdū q; nō d̄r naturalis fili?
virginis fm naturā diuinā s; fm naturā

hūanam. Hec bon. Pro fundame. 20.
Mirabilis certe saluatoris natiuitas. de
qua Galfredus in poetria nouella. E
gressus ab aula p̄ginae: porta clausa: res
vndiq; mira Ingressus mir? egressus mi
rus et omnis p̄gressus vite mirus. Vt
certū hec omnia sint tam mirabilia: p̄t
tū cōsequēs filiatio dīca naturalis q; sicut
di. aristo. ij. phy. naturale d̄r qd aliam q;
natura p̄uenit. Cū ergo querit. An ch̄s
rē Dic r̄n. Ex qua p̄clude deuorā cōtēpla
tionē diuine charitatē. De? ei hūanā car
nē sumpsit vt diuine nature efficeremur p
ticipes. Virū q̄ppe q; verbū dei sit factū
caro vt caro deficeret. Contēplemur itaq;
q; v̄bū caro factū est fm carnē sup; carnē:
p̄ter carnē: p̄t carnē p̄ carnē: fm carnē in
q; .i. fm p̄tate carnis quā assūpsit. Sup;
carnē. s; supra merita totū carnis q; nō ex
opib? iusticie q; fecim? nos Tit. ij. p̄ter
carnē. i. p̄ter opationē carnis: q; p opera/
tōēz spūalē p̄t carnē. i. p̄t salutē carnis
q̄ntū ad fidelitē r efficacit viuetes. Cōtra
carnē. i. p̄ maliciā carnis q; ad grauiorem
dānationē maloz. Jo. xv. Si nō venissem
r locutus eis fuisset p̄ctm nō haberēt. scz
tā graue. Audite p̄ctōres lubrici inuidi:
perurur: rē. q; inexcusabiles estis q; nō reco
gnoscitis tantā charitatē del ad vos ve
nientis qui venit tanq; dñs ad seruos vt
corrigeret tanq; magister ad discipulos
vt instrueret tanq; medicus ad egros vt
sanaret. Et in primo potētia. In scdo sa
p̄tētia. In tertio benignitas manifestat r
clemētia. In nat. em dñi apparuit beni/
gnitas de triplici latibulo. i. de sinu pat̄s
in q; latebat siue celabat. De vmbra legis
in qua figurabat. de v̄tre matris in q; for
mabat. Q; miser i q; carnis r mūdi volu
p̄tib? seducti tot beneficijs puant: rot diu
ina mystēria parūpendūt q̄si ch̄iane le
gis obliuiscunt r p̄niam nō curāt. Figū
ra Gen. vij. Coruus nō est reuersus in ar
cam inuento cadauere. Expone. p coruuz
craftinantes p̄niam intellige: r p cadauer
voluptatē fetidā mundi r carnis. Et per
arcā dei gratiā seu matrē ecclesiā ad quā
multi peccatores redire cōtemnūt t̄do in
p̄ctis p̄trecunt Joel. j. Computruerūt
iumenta in stercore suo,